

Relatiestatuuat JenV

1. Inleiding

In dit Relatiestatuuat leggen de eigenaar, de Inspectie (toezicht), uitvoering (DJI) en beleid (DGSenB en DGPenV) de rollen, rolinvulling en werkafspraken vast, die ertoe bijdragen dat partijen op een eenduidige, professionele en constructieve wijze met elkaar informatie uitwisselen en samenwerken, met oog voor de eigenstandige verantwoordelijkheid van partijen en de onafhankelijke positie van de Inspectie. Zo wordt het lerend vermogen versterkt om samen de maatschappelijke opgave van JenV te kunnen realiseren.

Dit Relatiestatuuat geeft de afspraken weer over de wijze van samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de JenV-eigenaar, de beleidsdirecties, uitvoeringsorganisaties en de Inspectie. Dit Relatiestatuuat geeft invulling aan de relatie tussen de (plaatsvervangend) secretaris-generaal JenV, de Inspectie, uitvoeringsorganisaties en de beleidsdirectoraten, voor zover die relatie niet bij of krachtens wet is geregeld. Uitgangspunt bij de invulling van de relatie is dat een vroegtijdige en transparante interactie tussen de onderdelen van Justitie en Veiligheid voor alle actoren (beleid, uitvoering en toezicht) nodig is om hun taken uit te kunnen voeren en maatschappelijke opgave te realiseren. Daarnaast geeft het Relatiestatuuat invulling aan het uitgangspunt dat vanwege de positie van de Inspectie Justitie en Veiligheid als rijksinspectie, in de onderlinge relatie de onafhankelijkheid van de Inspectie in het functioneren, de programmering, de onderzoeken en de oordeelsvorming geborgd moet zijn. Het Protocol voor de werkwijze van de Inspectie¹ biedt inzicht in de werkwijze die de Inspectie hanteert bij de uitoefening van haar toezicht en de zorgvuldigheidseisen die zij daarbij in acht neemt.

¹ [Protocol voor de werkwijze | Protocol | Inspectie Justitie en Veiligheid \(inspectie-jenv.nl\)](#)

2. Kaders

Artikel 1. Begripsbepalingen en definities

In dit Relatiestatuuat wordt verstaan onder:

- a. Bewindspersonen: de minister van Justitie en Veiligheid, de minister voor Rechtsbescherming en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid;
- b. JenV: het ministerie van Justitie en Veiligheid;
- c. pSG: de plaatsvervangend secretaris-generaal van JenV;
- d. Eigenaar: de eigenaar is verantwoordelijk voor de continuïteit van de uitvoeringsorganisatie door een gezonde balans te realiseren tussen taken van de taakorganisatie en beschikbaar budget. De eigenaar houdt (pro)actief toezicht op de (kwaliteit van de) bedrijfsvoering van de uitvoeringsorganisatie en het algeheel functioneren. De plaatsvervangend secretaris-generaal vervult de rol van eigenaar.
- e. Inspectie: de Inspectie Justitie en Veiligheid;
- f. IG: de inspecteur-generaal JenV;
- g. Beleidsdirectoraten (beleid): de beleidsdirectoraten van het ministerie van JenV, zijnde het Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's (DGPenV), het Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen (DGSenB), het Directoraat-Generaal Migratie (DGM), het Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving (DGRR), de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) en het Directoraat-Generaal Ondernijning (DGO);
- h. Bestuursraad: de Bestuursraad is het wekelijks overleg van de secretaris-generaal (SG en voorzitter van de Bestuursraad), de pSG, de Directeuren-Generaal (DG's), Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV), de directeur Wetgeving, de directeur Communicatie (DCOM), de directeur Financieel Economische Zaken (DFEZ), de directeur DBO en adviseur DBO (adjunct-secretaris BR).
- i. Sturingsmodel JenV: Het sturingsmodel JenV biedt heldere kaders voor sturen, beheersen, toezicht houden en verantwoorden. Met het sturingsmodel JenV wordt een bijdrage geleverd aan een doelmatige en doeltreffende realisatie van beleidsdoelstellingen en een meer evenwichtige relatie tussen toezicht, beleid en uitvoering. In het sturingsmodel JenV worden de rollen van eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer onderscheiden. De Inspectie vervult haar taken in onafhankelijkheid (conform de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties). Daarom is in die relatie geen sprake van een opdrachtgever.
- j. Uitvoeringsorganisatie²: organisatie die als taak heeft een bepaald deel van de wetgeving en het beleid van de rijksoverheid te volbrengen.
- k. Aanwijzingen inzake de rijksinspecties: de regeling van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken van 30 september 2015, nr. 3151041, houdende de vaststelling van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties.
- l. HUF-toets: Handhaafbaarheids-, Uitvoerings- en Fraudebestendigheidstoets.
- m. Directeurenoverleg Wisselwerking: het overleg van betrokken directeuren van beleidsdirectoraten, uitvoeringsorganisaties en de Inspectie waar de borging en uitvoering van de werking van het Relatiestatuuat wordt besproken.

Artikel 2. Kaders en uitgangspunten

- a. Binnen het ministerie bestaat een organieke scheiding tussen beleid, toezicht en uitvoering.
- b. De beleidsdirectoraten, de uitvoeringsorganisaties en de Inspectie zijn gelijkwaardige partners met eigenstandige verantwoordelijkheden en rollen, die werken aan de realisatie van de gezamenlijke maatschappelijke opgave van JenV.
- c. Binnen de afzonderlijke verantwoordelijkheden en rollen blijven partijen met elkaar in verbinding, omdat een vroegtijdige en transparante interactie tussen de onderdelen van Justitie en Veiligheid voor alle actoren (beleid, uitvoering en toezicht) nodig is om hun taken uit te kunnen voeren en maatschappelijke opgave te realiseren.
- d. De pSG zal binnen JenV als ambassadeur optreden voor de beoogde wisselwerking tussen beleid, uitvoering en toezicht door samenwerking te stimuleren.
- e. Binnen de ministeriële verantwoordelijkheid zijn de beleidsdirectoraten verantwoordelijk voor de beleidsvorming, -evaluatie en -actualisatie. De uitvoeringsorganisaties zijn verantwoordelijk

² Binnen het Sturingsmodel JenV wordt een uitvoeringsorganisatie geduid als taakorganisatie

voor de uitvoering van hun wettelijke taak en de uitvoering van de taken die in afstemming met haar opdrachtgevers zijn overeengekomen.

- f. Binnen de ministeriële verantwoordelijkheid is de Inspectie verantwoordelijk voor de onpartijdige en onafhankelijke uitvoering van het toezicht. De Inspectie geeft prioriteit aan die onderwerpen waar naar haar inzicht de grootste maatschappelijke risico's bestaan en waar haar optreden het grootste effect sorteert.
- g. De Aanwijzingen inzake de rijksinspecties hebben betrekking op de uitoefening van toezichtstaken door rijksinspecties en behelzen onder meer aanwijzingen over de positie van rijksinspecties, de manier waarop de ministers hun bevoegdheden ten aanzien van de rijksinspecties dienen in te vullen en het waarborgen van de onafhankelijke taakuitvoering door de rijksinspecties.
- h. Het tijdig verstrekken van gegevens van organisaties binnen het JenV-domein is onmisbaar voor de taakuitvoering van de beleidsdirectoraten (beleidsvorming, -evaluatie en -actualisatie) en de Inspectie (inzicht in best practices en het signaleren van risico's en knelpunten. Zo kan op effectieve wijze vanuit ieders rol worden gewerkt aan de realisatie van de maatschappelijke opgave van het departement. Waar nodig trekken partijen samen op om gegevens te verkrijgen.
- i. De onafhankelijkheid, eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van de Inspectie in acht nemend, geldt hier de basisafpraak dat de beleidsdirectoraten, uitvoeringsorganisaties en de Inspectie elkaar open en tijdig informeren over zaken waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat die voor de ander – voor de taakuitoefening – van belang kunnen zijn.

3. Afspraken over wisselwerking

Vaste momenten voor wisselwerking tussen de Inspectie en de JenV-beleidsdirectoraten, uitvoeringsorganisaties en andere onderdelen³ hebben betrekking op het werkprogramma van de Inspectie. Die momenten sluiten aan op het begrotings- en verantwoordingsproces van JenV (paragraaf 3.1). Daarnaast volgen uit de uitoefening van de eigen taken en verantwoordelijkheden bij de beleidsdirectoraten, de uitvoeringsorganisaties en de Inspectie doorlopende momenten voor contact, waarin onder andere beleidsontwikkeling, definitieve inspectieonderzoeken en bevindingen gewisseld worden (paragraaf 3.2).

Paragraaf 3.1 Vaste momenten voor wisselwerking

Artikel 3. Werkprogramma

- a. De IG is budgethouder van de Inspectie en daarmee verantwoordelijk voor een doelmatige en rechtmatige besteding van de middelen. De IG stelt jaarlijks (juli-augustus), binnen het budgettaire kader, een werkprogramma vast.
- b. Het werkprogramma van de Inspectie is een nadere uitwerking van haar meerjarenperspectief. In het meerjarenperspectief geeft de Inspectie aan welke doelen zij de komende vier jaar hanteert en hoe zij haar toezicht op die punten vormgeeft.
- c. Het werkprogramma van de Inspectie komt op basis van haar wettelijke taken tot stand. Onderzoeken komen grotendeels voort uit gesignaleerde risico's en/of regulier toezicht in het Justitie- en Veiligheidsdomein. Het verkrijgen van gegevens van actoren binnen het beleidsterrein van JenV zijn hiervoor van groot belang (zie art. 2.h.).
- d. Het werkprogramma wordt jaarlijks vastgesteld door de IG. Beleidsdirectoraten, uitvoeringsorganisaties en andere betrokkenen wordt de mogelijkheid geboden er hun schriftelijke zienswijze op te geven (periode juni-juli). De Bestuursraad wordt geïnformeerd over het vastgestelde werkprogramma in de periode juli-augustus-september.
- e. Het werkprogramma wordt goedgekeurd door de minister van JenV en rond Prinsjesdag door de minister aan de Staten-Generaal aangeboden.
- f. Bij de goedkeuring door de minister van het werkprogramma van de Inspectie, informeert de (plaatsvervangend) secretaris-generaal de minister over de inzichten in de Bestuursraad over het werkprogramma.
- g. Een overzicht van lopende en afgeronde onderzoeken is te vinden op de website van de Inspectie, www.inspectie-jenv.nl.

Artikel 4. Verantwoording

- a. Met het jaarbericht geeft de Inspectie de minister van JenV, de Staten-Generaal en de samenleving inzicht in de mate van voortgang van de gestelde strategische doelen, de uitvoering van het werkprogramma en de inspanningen van het afgelopen jaar. De IG stelt het jaarbericht vast.
- b. De minister van JenV stuurt het jaarbericht van de Inspectie naar de Staten-Generaal.

Paragraaf 3.2 Doorlopende momenten wisselwerking

Artikel 5 Beleidsontwikkeling

- a. Bij het maken van beleid en regelgeving, met het oog op het realiseren van de maatschappelijke opgave, betrekken beleidsdirectoraten relevante kennis en ervaring van uitvoeringsorganisaties en de Inspectie of waar zij een rol hebben bij de uitvoering, handhaving en toezicht. De vroegtijdige toepassing van het Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving versterkt de wisselwerking. Het betrekken van partijen bevordert de kwaliteit van de probleemdefinitie en de te kiezen oplossingen.
- b. De beleidsdirectoraten informeren uitvoeringsorganisaties en de Inspectie in een vroeg stadium bij beleidsvoornemens.

³ Onderdelen van het (p)SG-cluster.

- c. In de reguliere contacten⁴ geven de beleidsdirectoraten inzicht in op te starten of lopende beleidstrajecten en de fasering ervan. Bij de ontwikkeling van nieuw(e) beleid en regelgeving vindt overleg plaats over de mogelijke rol van de Inspectie, de wijze waarop dit in de regelgeving wordt vastgelegd en de bevoegdheden en instrumenten die de Inspectie daarbij ter beschikking (komen te) staan. Een belangrijk element bij een nieuwe taak voor de Inspectie, is het borgen van een (wettelijke) grondslag op basis waarvan zij toegang heeft tot bronnen, gegevensvoorzieningen e.d. om invulling te kunnen geven aan het risicogerichte en informatiegestuurde toezicht.
- d. Eenzelfde afstemmingsproces als bij artikel 5c vindt ook plaats met de uitvoeringsorganisaties. Het sluitstuk van het afstemmingsproces met de uitvoeringsorganisaties is de ex ante uitvoeringstoets en de invoeringstoets.

Artikel 6 Bevindingen en signalen naar aanleiding van toezicht

- a. De kennis van de Inspectie is waardevol voor het doorlopen van de beleidscyclus (beleid – uitvoering – toezicht – beleid) en biedt inzicht in de effecten van beleid alsmede (nieuwe) ontwikkelingen die van invloed zijn op de realisatie van de maatschappelijke opgave van JenV.
- b. In de reguliere overleggen⁵ hebben de beleidsdirectoraten en uitvoeringsorganisaties kennis van de lopende inspectieonderzoeken en toezichttrajecten.
- c. De kennis van de Inspectie wordt op verschillende wijzen overgebracht, bijvoorbeeld door het uitbrengen van een inspectierapport of het doorgeven van signalen naar aanleiding van het uitgeoefende toezicht. Deze signalen kunnen voortkomen uit geplande onderzoeken, maar ook uit bijvoorbeeld regulier toezicht.
 - Het *regulier toezicht* is erop gericht toe te zien óf en hoe organisaties binnen het JenV-domein hun wettelijke en/of maatschappelijke opdracht en resultaat realiseren. Met regulier toezicht wil de Inspectie doorlopend in beeld brengen wat er speelt in het veld, daarbij vroegtijdig risico's signaleren en zo veel mogelijk met de betrokken organisatie(s) reflecteren op mogelijke oorzaken en de aanpak daarvan stimuleren. Daarnaast geeft regulier toezicht aanknopingspunten voor verdere verdieping van het toezicht.
 - *Verdiepend toezicht* is gericht op het uitdiepen en/of blootleggen van de problematiek en zal doorgaans bestaan uit een onderzoek.
 - Bij *intensief toezicht* is het doel van de Inspectie om de betrokken partijen concreet aan te zetten tot de gewenste verbeteringen. Bij deze vorm van toezicht verschuift de focus van de Inspectie van stimuleren naar interveniëren. De Inspectie rapporteert en publiceert haar bevindingen ten aanzien van de verbetermaatregelen en escaleert waar nodig naar de verantwoordelijke bewindspersoon en – waar van toepassing – een intern toezichthoudend orgaan, zoals een raad van toezicht.
- d. De Inspectie beschrijft bij het aankondigen en aanbieden van haar product(en) duidelijk de verwachtingen die zij heeft van betrokkenen en verantwoordelijken. Ook geeft zij aan of en wanneer zij het product wil publiceren.
- e. Indien van toepassing, ontvangt de eigenaar een afschrift van het inspectieproduct.
- f. De IG informeert de bewindspersoon over relevante bevindingen, de verantwoordelijk DG ontvangt parallel hieraan een afschrift. Indien de bewindspersoon het parlement wil informeren over het inspectieproduct, heeft de verantwoordelijke bewindspersoon de mogelijkheid om uiterlijk binnen zes weken⁶ een reactie op te stellen. Het inspectieproduct en de reactie van de bewindspersoon worden bij voorkeur gelijktijdig openbaar gemaakt. De verantwoordelijk DG stelt binnen maximaal zes weken een reactie op namens de bewindspersoon. De DG informeert de Inspectie en –indien aan de orde– de uitvoeringsorganisatie over de planning van de reactie. Daarnaast wordt de Inspectie en –indien aan de orde– de uitvoeringsorganisatie in kennis gesteld van de voorgenomen reactie en de gelegenheid geboden om eventuele feitelijke onjuistheden aan te geven. Na het verstrijken van de zes weken termijn maakt de Inspectie in principe het product openbaar via publicatie op haar eigen website.

⁴ Zie bijlage voor een overzicht van de reguliere contacten

⁵ Zie bijlage voor een overzicht van de reguliere contacten

⁶ Conform aanwijzing 13 van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties heeft de bewindspersoon maximaal zes weken de tijd om een reactie op te stellen.

4. Overige afspraken

Artikel 7 Parlementair proces en externe communicatie

- a. De directoraten-generaal verzorgen in het kader van hun beleidsterreinen de advisering en ondersteuning van de bewindspersonen, zoals bij de voorbereiding van Kamerbrieven, beantwoording van Kamervragen en tijdens parlementaire behandeling. Indien onderwerpen elkaars betrokkenheid vraagt, is in een vroegtijdig stadium contact. De Inspectie wordt altijd betrokken indien producten van de Inspectie worden aangehaald, in het kader van de feitelijke correctheid.
- b. De woordvoerders van de bewindspersonen (DCOM) en de Inspectie informeren elkaar tijdig over voorgenomen berichtgeving, die voor de ander relevant is. De Inspectie voert een eigen intern en extern communicatiebeleid. De Inspectie is zelfstandig verantwoordelijk voor de inhoud van haar berichtgeving.

Artikel 8 Borging Relatiestatuu

- a. De naleving van de uitgangspunten en afspraken van dit Relatiestatuu is een verantwoordelijkheid van de eigenaar, de Inspectie, beleidsdirectoraten en uitvoeringsorganisaties. Elk van deze partijen zet zich er voor in dat de afspraken in het eigen onderdeel bekend zijn en worden nagekomen.
- b. De eigenaar ziet er op toe dat de samenwerking binnen JenV in lijn met dit Relatiestatuu wordt ingevuld.
- c. Indien een of meerdere van de afspraken tot een verschil van inzicht leidt worden deze behandeld in het directeurenoverleg. Indien nodig gevolgd door bespreking in het bestuurlijk overleg tussen eigenaar, de Inspectie en (een vertegenwoordiging van) de beleidsdirectoraten (escalatiemodel).
- d. Het Relatiestatuu wordt na vaststelling jaarlijks geëvalueerd in het Directeurenoverleg Wisselwerking⁷.
- e. De eigenaar agendeert tenminste één keer per jaar – op basis van een evaluatie – de samenwerking zoals beschreven in dit relatiestatuu, ter bespreking in het bestuurlijk overleg tussen de eigenaar, de Inspectie, uitvoeringsorganisaties en beleidsdirectoraten.

⁷ Zie artikel 1m